

Jadwiga Siemiątkowska
Biblioteka Główna
Politechnika Warszawska
j.siemiątkowska@bg.pw.edu.pl

Bibliotekarze dziedzinowi w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej

Streszczenie: W artykule omówiono funkcjonowanie zespołu bibliotekarzy dziedzinowych w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej. Autorka przedstawia kolejne etapy wdrażania projektu „Bibliotekarze dziedzinowi”: szkolenia, organizację stanowisk, a także zadania, jakie pełnią obecnie bibliotekarze dziedzinowi w Bibliotece. W artykule zaprezentowano również serwis dziedzinowy zorganizowany i prowadzony przez tę grupę bibliotekarzy.

Słowa kluczowe: bibliotekarze dziedzinowi, kompetencje bibliotekarzy, serwis dziedzinowy, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej

Wstęp

Początki działalności bibliotekarzy dziedzinowych sięgają końca XIX wieku, kiedy to w niemieckich bibliotekach utworzono stanowiska fachreferentów – bibliotekarzy naukowych. Jest to grupa bibliotekarzy posiadająca najwyższą pozycję w strukturze organizacyjnej bibliotek niemieckich, usankcjonowaną regulacjami prawnymi. Fachreferenci mają ukończone studia uniwersyteckie z danej dziedziny wiedzy oraz 2 letnie studia bibliotekarskie¹. Stanowiska bibliotekarzy dziedzinowych zostały zaadoptowane w innych krajach Europy Zachodniej, również w bibliotekach amerykańskich (subject librarian). W Polsce stanowisko bibliotekarza dziedzinowego nie zostało dotychczas formalnie zatwierdzone.

Z badań przeprowadzonych w 1999 r. przez Bibliotekę Główną Politechniki Wrocławskiej wynika, że w 13 bibliotekach polskich funkcjonowali specjaliści dziedzinowi, ale byli to raczej bibliotekarze, którzy pracowali w bibliotekach specjalistycznych (m. in. artystycznych, ekonomicznych, medycznych), w stosunku do których, z racji specjalizacji biblioteki, było używane takie określenie². Jak zauważa autorka artykułu opracowanego na podstawie wyników wspomnianych badań, w strukturach organizacyjnych bibliotek, które zgłosiły istnienie takiego stanowiska, bibliotekarze dziedzinowi nie byli wymienieni. Jeszcze trudniej przychodzi wprowadzenie takiego stanowiska w bibliotekach szkół technicznych.

Halina Ganińska w artykule z roku 2000 stwierdziła, że biblioteki politechnik nie zatrudniają pracowników na stanowiskach bibliotekarzy dziedzinowych³. Takie stanowiska funkcjonowały w bibliotekach uniwersyteckich, gdzie wśród zatrudnionych pracowników część sta-

¹ HUDZIK, K. Bibliotekarz dziedzinowy-doświadczenia niemieckie a polskie możliwości ich adaptacji. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/hudzik.html>.

² WOJTASIK, U. Rola specjalistów dziedzinowych w rozwoju księgozbioru w polskich bibliotekach akademickich (na podstawie wyników ankiety). *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/wojtasik.html>.

³ GANIŃSKA, H. Gromadzenie a bibliotekarz dziedzinowy w bibliotekach politechnik w Polsce. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/ganinska.html>.

nowili absolwenci różnorodnych kierunków studiów. Łatwiej tam znaleźć specjalistów dziedzinowych, którzy mogli uzupełnić swoje wykształcenie w kierunku bibliotekoznawstwa na studiach podyplomowych.

Absolwenci szkół technicznych rzadko szukają pracy w bibliotece. Decydujące są tu większe możliwości zatrudnienia w innych sektorach, a co za tym idzie możliwość – lepszych zarobków niż mogą zaoferować biblioteki.

Projekt „Bibliotekarze dziedzinowi” w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej

W roku 2010 powstał pomysł stworzenia stanowisk bibliotekarzy dziedzinowych w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej (BG PW). Pracownicy Biblioteki od początku nie akceptowali przedsięwzięcia. Biorąc pod uwagę doświadczenia bibliotek zagranicznych, uważali, że w BG PW brakuje kompetentnych osób, które mogłyby podjąć się takiego zadania. Zwracano uwagę przede wszystkim na brak wykształcenia technicznego bibliotekarzy.

Pomimo sceptycyzmu pracowników, zainicjowano projekt stworzenia grupy bibliotekarzy dziedzinowych. Zorganizowano wiele spotkań informacyjnych, na których przedstawiano koncepcję takiego stanowiska, zakresy zadań, obowiązków, odpowiedzialności, wymaganych kompetencji oraz etapy organizacji przygotowań do podjęcia zadań na tym stanowisku. W fazie wstępnej projektu opracowano profil bibliotekarza dziedzinowego w zakresie kwalifikacji formalnych, umiejętności i cech osobowych⁴.

W 2010 r. dla grupy bibliotekarzy zainteresowanych podjęciem pracy bibliotekarza dziedzinowego zorganizowano wizyty w kilku bibliotekach polskich, w których już istniały stanowiska bibliotekarzy dziedzinowych.

Następnym etapem przygotowań był cykl szkoleń z zakresu gromadzenia i opracowania książek oraz kompetencji informacyjnych kandydatów na bibliotekarzy dziedzinowych. Odbyły się spotkania ogólne oraz szkolenia indywidualne w oddziałach gromadzenia, opracowania i informacji naukowej. Wtedy też wyodrębniono zadania i dokonano ich podziału pomiędzy oddziałami gromadzenia, opracowania i informacji naukowej a bibliotekarzami dziedzinowymi, którzy mieli przejąć część kompetencji tych oddziałów. Były to dosyć trudne dyskusje, gdyż obie strony obawiały się dużych utrudnień i zakłócenia organizacji pracy.

Szkolenia obejmowały następujące zagadnienia z zakresu:

- a. opracowania: języki informacyjno-wyszukiwawcze, warsztat klasyfikatora,
- b. gromadzenia: polityka gromadzenia wydawnictw zwartych, metodyka zamawiania, analiza rynku wydawniczego, umiejętność badania potrzeb użytkowników,
- c. informacji naukowej: przegląd źródeł informacji, strategia wyszukiwania informacji, umiejętność korzystania ze źródeł elektronicznych, kursy na platformie e-learningowej.

⁴ Założenia na podstawie opisu Projektu z 03.03.2010 r. [Dokument wewnętrzny (niepublikowany) BG PW]

Następnym etapem była praca własna kandydatów, obejmująca ich przygotowanie dziedzinowe. Każda z osób miała za zadanie dobrze zapoznać się ze strukturą wydziału, kierunkami studiów, wykładanymi przedmiotami. Należało również zapoznać się z literaturą referencyjną dla wybranych dziedzin, zasobami Biblioteki Głównej i bibliotek sieci. Trzeba było także przeprowadzić analizę źródeł internetowych w wybranych obszarach tematycznych, w tym ogólnodostępnych baz danych, książek elektronicznych i stron internetowych dedykowanych poszczególnym dziedzinom.

W celu sprawdzenia wiedzy kandydatów został przeprowadzony egzamin, który obejmował prezentację serwisów wielodzielnicowych i specjalistycznych oraz listę jednostek Politechniki Warszawskiej, innych uczelni i instytutów naukowych, w których rozwijano badania nad daną dziedziną wiedzy. Każdy musiał też zaprezentować własny warsztat pracy. Weryfikacja umiejętności obejmowała również wskazanie powiązań dziedziny z kierunkami kształcenia w PW oraz dobór źródeł informacji dla danej dziedziny dostępnych w drukowanych i elektronicznych zbiorach biblioteki.

W roku 2012 decyzją Rady Bibliotecznej została powołana Sekcja Kolekcji Dziedzinowych działająca przy Oddziale Udostępniania. Decyzja o powiązaniu sekcji z Oddziałem Udostępniania wynikała z faktu, że bibliotekarze dziedzinowi rekrutowali się w głównej mierze z tego oddziału (13 osób). Tylko jedna osoba w sekcji pracowała w tym czasie w Oddziale Informacji Naukowej. W czternastoosobowym zespole znalazły się trzy osoby z wykształceniem kierunkowym z dziedzin: chemia, administracja i architektura. Pozostałą część zespołu stanowili bibliotekarze.

Kompetencje bibliotekarzy dziedzinowych

Zadania sformułowane ogólnie w okresie przygotowań, w praktyce oznaczają dużą różnorodność działań wymagających odpowiednich kompetencji. Bibliotekarze dziedzinowi swoje obowiązki dzielą w 50% na pracę w Sekcji Kolekcji Dziedzinowych i w 50% w innych oddziałach. Sekcja podlega bezpośrednio kierownikowi Oddziału Udostępniania.

Od 2016 r. Sekcja Kolekcji Dziedzinowych składa się z 17 osób, w tym pięciu osób z wykształceniem technicznym w dziedzinach: inżynieria środowiska, architektura, administracja i inżynieria produkcji. Do podstawowych obowiązków bibliotekarzy dziedzinowych należy gromadzenie i opracowanie książek oraz szeroko pojęta działalność informacyjna.

Gromadzenie

Każdy bibliotekarz dziedzinowy ma do dyspozycji budżet przyznany na rok kalendarzowy dla danego działu. W ramach tego budżetu musi planować zakupy książek drukowanych. Bibliotekarze składają dezyderaty na zakup, który jest realizowany przez Oddział Gromadzenia. Poza budżetami dziedzinowymi z osobnej puli realizowane są zakupy książek elektronicznych i skryptów, które bibliotekarze dziedzinowi typują do zakupu.

Dla potrzeb kompleksowej informacji o zamówieniach bibliotekarze dziedzinowi opracowali, wykorzystując program Access, bazę danych służącą do wprowadzania zamówień, informacji o realizacji zamówień, analizy wykorzystania budżetów, bieżącej informacji o za-

mawianych tytułach i dostawcach. Baza ta ułatwia organizację pracy zarówno w sekcji, jak i w Oddziale Gromadzenia.

Bardzo ważna jest analiza potrzeb czytelników, zarówno pracowników, jak i studentów. Wszyscy użytkownicy mają do dyspozycji zakładkę „zamów do zbiorów”, za pomocą której mogą składać propozycje zakupów. Dezyderaty czytelników stanowią tylko część realizowanych zakupów. Większość decyzji podejmuje bibliotekarze w wyniku stałego monitorowania rynku wydawniczego. Bibliotekarze dziedzinowi podejmują próby zaktywizowania zarówno pracowników naukowych, jak i studentów. Do pracowników wysyła się propozycje zakupów z prośbą o konsultacje. Dzięki nim można uniknąć niepotrzebnych wydatków na książki, które nie będą polecane studentom, są nieprzydatne w procesie dydaktycznym lub mają małą wartość naukową. Pracownicy sugerują także liczbę potrzebnych egzemplarzy, co sprzyja efektywnemu gospodarowaniu zarówno środkami finansowymi, jak i miejscem w magazynach. Jednym ze źródeł pozyskiwania książek są wystawy organizowane przez bibliotekę. Stanowią one okazję do nawiązania współpracy ze środowiskiem akademickim. Bibliotekarze dziedzinowi kontaktują się z pracownikami naukowymi w celu wyboru literatury prezentowanej na wystawie, a następnie przekazują im informacje o zakupionych książkach. Przygotowanie informacji dla konkretnych odbiorców sprzyja zacieśnianiu kontaktów z użytkownikami, co z kolei przyczynia się do dokonywania zakupów odpowiadających ich potrzebom.

Opracowanie

Każda zakupiona książka musi być opracowana tematycznie przez bibliotekarza dziedzinowego. Wiedza dziedzinowa zdobywana w codziennej pracy umożliwia precyzyjne tematyczne opracowanie zbiorów. BG PW stosuje własną klasyfikację opartą na UKD. Oddział Opracowania prowadzi kartotekę haseł wzorcowych, a jej bieżąca analiza i korekta jest zadaniem bibliotekarzy dziedzinowych. Dobra znajomość dziedziny daje możliwość tworzenia powiązań istniejących słów kluczowych, dobieranie synonimów, dodawanie nowych słów kluczowych, zgłaszanie zauważonych błędów.

Korzystanie z pomocy pracowników naukowych bywa bardzo pomocne w precyzyjnym tematowaniu książki. Pracownicy naukowcy chętnie pomagają bibliotekarzom i równie chętnie korzystają z ich pomocy. Bezpośrednie relacje są niezwykle ważne w zbliżeniu biblioteki z wydziałem.

Działalność informacyjna

Bibliotekarze dziedzinowi podejmują szereg działań zmierzających do przekazania użytkownikom kompleksowej wiedzy o materiałach, narzędziach i źródłach informacji, oferowanych przez bibliotekę. Z drugiej strony, do najważniejszych zadań bibliotekarzy dziedzinowych należy pozyskiwanie informacji o potrzebach i oczekiwaniach użytkowników względem biblioteki. Od tych działań zależy postrzeganie biblioteki przez użytkowników.

Informacje adresowane do użytkowników to m.in. wykazy nabytków (<http://www.bg.pw.edu.pl/index.php/zasoby/nowosci-wg-dzialow>) pozyskanych drogą wypożyczenia i darów oraz zakupionych przez bibliotekarzy dziedzinowych i bibliotekarzy pracujących w sieci bibliotecznej. Aby usprawnić tworzenie wykazów nowości bibliotekarze dzie-

dzinowi opracowali narzędzie, wykorzystujące program Access, prezentujące tytuły książek z linkami do pełnych opisów bibliograficznych w katalogu. Wykaz zamieszczony jest na stronie domowej biblioteki i jest aktualizowany kwartalnie z zachowaniem danych z poprzednich kwartałów.

Jednym z założeń powołania grupy bibliotekarzy dziedzinowych było wzmocnienie kontaktów pomiędzy użytkownikami a biblioteką. Wydaje się, że w każdej bibliotece akademickiej bardzo trudno jest zaangażować do współpracy pracowników naukowych. Nawiązanie kontaktów z kadrą naukową wymaga wielu starań, cierpliwości i inicjatywy ze strony biblioteki. Najczęściej naukowcy kontaktują się z bibliotekarzami drogą elektroniczną. Ze względu na strukturę organizacyjną biblioteki, załatwienie różnych spraw wymaga od użytkowników znajomości kompetencji poszczególnych jednostek, co może zniechęcać ich do podejmowania kontaktów. Z doświadczeń BG PW wynika, że pracownicy naukowci chętniej współpracują z jedną konkretną osobą, do której mogą zwracać się z różnymi sprawami.

Bibliotekarze dziedzinowi muszą dobrze orientować się w potrzebach informacyjnych zarówno indywidualnych użytkowników, jak i całego wydziału. Bardzo dobre efekty przynosi udział bibliotekarzy w wydarzeniach organizowanych na wydziałach. Obecność bibliotekarza, za zgodą władz wydziału, na konferencjach, seminariach, wykładach otwartych sprawia, że pracownicy wydziału mają okazję poznać bibliotekarza, który reprezentuje ich sprawy w bibliotece. Z kolei bibliotekarzowi uczestnictwo w tego rodzaju spotkaniach daje szansę poznania kadry naukowej, zakresu badań prowadzonych na wydziałach, realizowanych projektów i związanych z nimi oczekiwań względem biblioteki.

Należy zwrócić uwagę na różnice związane z aktywnością bibliotekarzy dziedzinowych na różnych wydziałach. Tam, gdzie istnieją biblioteki wydziałowe, z naukowcami z wydziału współpracują przede wszystkim pracownicy tych bibliotek. Bibliotekarze dziedzinowi ograniczają swoją aktywność do współpracy z bibliotekami wydziałowymi, wspierają je w zakupach oraz sporadycznie korzystają z nawiązanych przez nie kontaktów. Czasem współpraca z bibliotekami wydziałowymi jest bardzo ścisła, czasem jednak bibliotekarze dziedzinowi spotykają się z niechęcią ze strony bibliotekarzy pracujących w bibliotekach wydziałowych.

Pomysłem na bezpośrednie kontakty z użytkownikami jest propozycja dyżurów dziedzinowych. Każdy bibliotekarz pełni dyżury informacyjne przez dwie godziny w tygodniu, w stałym terminie. Usługa ta skierowana jest przede wszystkim do studentów, którzy mogą w tym czasie uzyskać informacje dziedzinowe np. odnośnie poszukiwanej literatury lub funkcjonowania biblioteki. Pracownicy naukowci na ogół nie korzystają z tych dyżurów i umawiają się z bibliotekarzami dziedzinowymi w konkretnych sprawach w dogodnym dla siebie czasie i miejscu.

Serwis dziedzinowy

Dążąc do zapewnienia kompleksowej informacji dziedzinowej, w 2014 r. utworzono serwis dziedzinowy (<http://www.bg.pw.edu.pl/index.php/bibliotekarze-dziedzinowi>), obejmujący wszystkie dziedziny wiedzy związane z tematyką studiów w Politechnice Warszawskiej. Prace nad nim trwały około pół roku, a poprzedziły je analizy istniejących polskich i zagra-

nicznych serwisów dziedzinowych. Struktura serwisu w całości została zaprojektowana przez bibliotekarzy dziedzinowych. Od strony informatycznej system zaprojektowała i na bieżąco nim administruje osoba spoza Sekcji Kolekcji Dziedzinowych. Zbudowany w oparciu o system zarządzania treścią Joomla, serwis jest częścią witryny internetowej BG PW. Wszyscy bibliotekarze dziedzinowi zdobyli umiejętności i kompetencje potrzebne do redagowania strony i wprowadzania treści. Znacznie ułatwia to aktualizację informacji wprowadzanych do serwisu. Stałym elementem serwisu dziedzinowego jest wspólna dla wszystkich wizytówka i struktura zakładek.

Strona startowa zawiera ogólne informacje o serwisie i listę obsługiwanych działów. Każdy dział ma swoją podstronę, która składa się z sześciu jednakowych zakładek, prezentujących aktualności, pomoce naukowe, książki, czasopisma, strony WWW oraz tagi. Treści poszczególnych zakładek redagują bibliotekarze w ramach swoich serwisów. Każdy bibliotekarz dba o aktualność prezentowanych treści i wygląd swojej podstrony.

W serwisie promuje się wszystkie zakupione nowości, zarówno drukowane, jak i elektroniczne, z linkami do pełnych treści. Docelowo wszystkie serwisy będą zawierały listy lektur dla poszczególnych kierunków studiów. W aktualnościach zamieszcza się informacje o bieżących wydarzeniach takich jak: dziedzinowe konferencje i seminaria, nowe propozycje biblioteki dla użytkowników np. zakupione bazy, informacje o wystawach oraz o testowanych narzędziach wyszukiwania i źródłach informacji. Serwisy różnią się pod względem treści i wyglądu. Obecnie funkcjonuje 15 serwisów tematycznych, odpowiadających układowi działowemu zbiorów w BG PW.

Przed inauguracją serwisu na stronie Biblioteki Głównej, każdy bibliotekarz dziedzinowy promował swoją stronę na wydziale. Do wszystkich pracowników, przedstawicieli samorządów studenckich i kół naukowych rozesłano informację o serwisie z zaproszeniem do współpracy i prośbą o uwagi. Przez pół roku informacja o serwisie była zamieszczona na stronie domowej Politechniki Warszawskiej oraz na stronach domowych wydziałów. Niestety, nie wszystkie wydziały udostępniają nadal tę informację na swojej stronie, zniknęła ona również ze strony Politechniki Warszawskiej. Dotychczas nie przeprowadzono badań zainteresowania użytkowników serwisami. Systemowo są rejestrowane wejścia na poszczególne strony serwisów. Obserwujemy stały wzrost odwiedzin. Średnio w ciągu miesiąca rejestruje się ok. 150–200 wejść.

Tab. 1. Statystyki korzystania z serwisu przez użytkowników w latach 2014–2016 – stan na 30.10.2016 r.

Dziedzina wiedzy	Liczba wejść
Budownictwo	3065
Chemia	3816
Ekonomia i zarządzanie	3606
Elektrotechnika	3079
Fizyka	4202
Geodezja i kartografia	4604
Informatyka	2738
Matematyka	3146
Nauki społeczne	2720
Ochrona i inżynieria środowiska	4582
Transport	3774

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z serwisu dziedzinowego BG PW.

Wraz z powiększeniem się grupy bibliotekarzy dziedzinowych w 2016 r. powstały trzy kolejne serwisy dziedzinowe: mechanika, inżynieria materiałowa i techniki wytwarzania. W planach jest przygotowanie wersji anglojęzycznej serwisu.

Podsumowanie

Doświadczenia czterech lat funkcjonowania Sekcji Kolekcji Dziedzinowych w Bibliotece Głównej pozwalają na sformułowanie wniosków. W minionym okresie zespół bibliotekarzy dziedzinowych dopiero się kształtował. Nastąpiło wiele zmian personalnych, co powodowało liczne trudności organizacyjne. Bibliotekarze dziedzinowi stopniowo nabywali umiejętności, nabierali doświadczenia, tworzyli swój warsztat, a także budowali relacje z wydziałami. Te działania są nieustannie pogłębiane i rozwijane. Należy traktować je jako element budowania pozycji bibliotekarza dziedzinowego. Ich efektem są coraz lepsze kontakty z pracownikami naukowymi, podwyższenie umiejętności i kompetencji pracowników sekcji oraz kreatywność całego zespołu. Obserwuje się rosnącą świadomość i potrzebę podnoszenia kwalifikacji i samokształcenia bibliotekarzy dziedzinowych. Wszyscy bibliotekarze dziedzinowi na bieżąco poszerzają wiedzę i rozwijają umiejętności korzystania z różnych narzędzi. Praca bibliotekarza dziedzinowego wymaga dużego zaangażowania i wysiłku, ale przynosi satysfakcję.

Planowane są dalsze działania, w które mają się angażować bibliotekarze dziedzinowi, np. szeroko pojęta dydaktyka, szkolenia użytkowników w sprawnym korzystaniu ze zbiorów, systematyczne wykłady, ćwiczenia, warsztaty organizowane na życzenie wykładowców lub proponowane przez bibliotekę dla poszczególnych kierunków. Udział w prowadzeniu szkoleń tradycyjnie realizowanych przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej powoduje konieczność nabycia przez bibliotekarzy dziedzinowych nowych umiejętności.

Z doświadczeń Biblioteki Głównej PW wynika, że bibliotekarze dziedzinowi aktywizują pracowników naukowych do udziału w kształtowaniu polityki gromadzenia zbiorów BG PW i przyczyniają się do lepszego profilowania zakupów, a co za tym idzie – efektywniejszego gospodarowania finansami. Stanowią oni także grupę pracowników o najszerszych kompetencjach, gotową do realizacji różnorodnych zadań na różnych stanowiskach.

Bibliografia:

1. *Biuletyn EBIB nr 10/2000(18)* [on-line]. Sadurki: Stowarzyszenie EBIB, 2000, nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/>.
2. GANIŃSKA, H. Gromadzenie a bibliotekarz dziedzinowy w bibliotekach politechnik w Polsce. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000, nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/ganinska.html>.
3. HUDZIK, K. *Bibliotekarz dziedzinowy-doświadczenia niemieckie a polskie możliwości ich adaptacji*. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000 nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/hudzik.html>.
4. KEMP, I., WILHARDT, T. (red). *Zarządzanie biblioteką. Najnowsze kierunki w bibliotekarstwie brytyjskim. Wybór tekstów*. Warszawa: Wydaw. SBP, 1998. ISBN 83-87629-11-1.

5. LEDZION, W., SIEMIĄTKOWSKA, J. *Projekt „Bibliotekarz dziedzinowy” w Bibliotece Głównej Politechniki Warszawskiej*. [Dokument wewnętrzny (niepublikowany) BG Politechniki Warszawskiej].
6. WOJTASIK, U. Rola specjalistów dziedzinowych w rozwoju księgozbioru w polskich bibliotekach akademickich (na podstawie wyników ankiety). *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2000 nr 10 (18) [dostęp 11.10.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib18/wojtasik.html>.